

onder de oogen te zien, en na te gaan, of dit recht al dan niet door God den Heere ontkend wordt, opdat te dezer zake genoegzame eenparigheid worde bereikt. M.i. moet ieder, voor- of tegenstander op dit oogenblik, over Drente's voorstel zich verheugen. Want dat we met elkander blijven in de positie van nu, kan niemand verlangen. Een vraag als deze kan met nuchtere argumentatie worden behandeld, — als men wil.

Weinig hadden we vermoed, dat het Weekblad „Woord en Geest” een herinnering uit de historie opdieden zou, die hierbij voor velen verrassend zal zijn. Het blad citeert uit „De Heraut” (23 Febr. 1879, no. 63) een uitspraak van Dr A. Kuyper zelf. Deze luidt — ik citeer uit „De Heraut” zelf, en vermijd daarmee een overigens onbeteekenend foutje in „Woord en Geest” —

„Van den kant der Christelijke Gereformeerde Kerk „wordt het denkbeeld besproken, om te Kampen graden te doen toekennen, met inbegrip van den Doctorstitel.

„Gaarne zagen we deze proef nemen.
„O. i. kan het. (Spatieering van mij, K. S.)
„Maar toch zal het denkkelijk wel worden belet.”

Tot zoover Dr A. Kuyper.

Dr Geelkerken voegt hier aan toe:

De medewerker, die ons op deze uitspraak van Dr A. Kuyper opmerkzaam maakte, heeft dunkt ons volkomen gelijk: het is de moeite waard haar uit de vergetelheid naar voren te brengen.

In 1879 — dus nog vóór de opening der Vrije Universiteit — overwoog men in den kring der toenmalige Christelijk Gereformeerde Kerk reeds de toekenning van het promotie-recht aan de Theologische School.

En Dr Kuyper had daar toen blijkbaar geen enkel bezwaar, allermint een „princiëel” bezwaar tegen. Integendeel: hij zag de „proefneming” gaarne; zijns inziens kon het. Deze uitlating van den stichter der Vrije Universiteit heeft ongetwijfeld te meer betekenis en waarde, omdat Dr Kuyper juist in die dagen — men denke aan zijn polemiek juist destijds met Dr A. W. Bronsveld inzake het recht tot universiteitsstichting — zich alzijdig en principiëel welbewust rekenschap gaf van al wat met universiteiten, kerkelijke opleidingsscholen, wetenschappelijke graden, doctoraten enz. verband hield.

Wat Dr Kuyper bedoeld heeft met dat laatste zinnetje: „Maar toch zal het denkkelijk wel worden belet”, is niet duidelijk. Dacht hij daarbij aan verandering van de zijde der Regeering, of aan tegenstand van den kant der Synode? We weten het niet.

Het doet er ook niet toe. Blijft en blijkt, dat de man van de Vrije Universiteit niet alleen geen „princiëel” bezwaar had, maar zelfs zeer heiligt „pro” was.

Het was reeds lang bekend, dat de toenmalige Christelijke Gereformeerden begrepen, dat „afbouw” noodig

Acta van de Classis Neder-Veluwe 1592—1620.

Transcriptie van G. van der Zee, Herv. Pred.

VII.

Ouderlingen en predikanten zijn verplicht de vergaderingen bij te wonen. De stukken moeten in orde zijn. De predikant van Heerde tot afzetting voorgedragen. De pastoor van Putten. Uitgestelde bevestigingsdiensten. Herders zonder „gemeente”.

Acta des Nider Veluschen Classis gehouden binnen der vest Nykerck anno 95 den XXIIen Septembris.

1. Nae gedane gebedt is van die broederen vercoren tot een presidem Joannem Zutterius, dyner toe Nykerck, tot een Assessorum Joannes Caesarius, predicant toe Harderwyck, tot een scribam Timannus Alberti, predicant toe Garderen.

2. Die dyenars ende olderlingen soe myt haren credentsen van haren kercken soe in dessen classe verschenen sint: Joannes Caesarius, dyner; Wolterus Woltinck, olderlinck der kercken toe Harderwyck. Winandus Johannis, dienaer, Arendt van Engler, olderlinck der kercken ter Elburch. Johannes Sanderus, dienaer tot Hattem, Johannes Zutterius, dienaer, Anthonius van Oldenbarnefelt der kercken toe Nykerck; die ander dienaer soe in haeren plaetsen ghene gemeenten hebben, sint sonder credentsen end olderlingen toegelaten worden, als myt name: Gooswinus Dorre, dienaer int Oldebroeck; Tielemannus Milius, dienaer toe Nuenspeet; Joannes Anthonii, dienaer toe Elspeet; Wesselus Groningensis, diener tot Dornspyk, Timannus Alberti, diener toe Garderen; Reinerus Wincopius, diener tot Barnfelt; sint alle dieners erschenen vuytgesondert Wesselus Salingensis, diener tot Heerde.

3. Alsoe Joannes Sanderus, diener der kercken tot Hattum sonder olderlinck compareert is, voortbrengende eenyge reden voor syne excusatie, hebben de broederen soedane excusatie voor ditmael aengenomen, mytz conditie nochtans datmen daer gheen gewoonte van maecke.

4. Wesselus Salingensis, diener toe Heerde, hefft syn wiblyven myt een breeffken onderstaen toe entschuldigen, welke die broederen van ghene waarde en achten, welck breeffken int Classicaele boeck gelecht is.

5. Overmytz Joanni Anthonio, diener toe Elspeet in lesten gehouden classe toe Hattum opgelecht

was, al achten velen — o. i. terecht — TOEN den tijd daarvoor nog niet gekomen. Maar dat Dr A. Kuyper zóó geschreven heeft, wisten we tot nu toe niet.

In mijn brochure „Afbouw” heb ik indertijd met de stukken aangetoond, dat de later door Dr A. Kuyper ingenomen houding zeer tegenstrijdig was: wat hij voor Kampen een vergriep tegen de wetenschap noemde, te zot om van te spreken, nergens ter wereld verder vertoond, dat hielp hij in andere qualiteit voor andere inrichtingen — h. v. Delft — mogelijk maken. Het geval der raadselen is nu weer met één vermeerderd. †

Vóór de eerste phase van den strijd over Kampens promotierecht begon, was Dr A. Kuyper vóór.

En na de jongste phase van dien strijd nam Dr H. H. Kuyper te Parijs een hul aan, die hij — in de debatten over Kampen — een vergriep aan de wetenschap noemde: een doctorsbul van een heusch op eigen naam promoveerende faculteit. Zoo kwam het laatste gebaar van laatstgenoemde zich overbuigen naar het eerste van eerstgenoemde.

Wordt het geen tijd, om nu eindelijk maar eens uit te maken, of het verbod uit God is dan wel uit de menschen?

K. S.

Gereformeerden in Londen.

Eenigen tijd geleden schreven we in ons blad iets over de mogelijkheid, om ook te Londen de gereformeerden bij elkaar te krijgen in kerkelijk samenleven. Te Parijs is reeds zeer veel bereikt; de noeste arbeid van Ds Maaskant te Brussel gaat tot ver om Parijs heen; er is daar zeer veel goeds te melden. Ook voor Londen zou veel kunnen tot stand komen, misschien.

Het verblijdt me daarom zeer, dat eerst de kerk van Veere, daarna de classis Middelburg, thans ook de particuliere synode van Zeeland deze aangelegenheid ahangig hebben willen maken bij de generale synode. Ik verwacht daarvan voor de toekomst veel goeds.

K. S.

Het onmiskenbare feit, dat de groote ketterijen juist in de beste eeuwen uitbraken, pleit in niets ten heuren gunste. De heftige beweging van den stroom der geesten, onmisbaar om het goede element tot energie te brengen, stuwt ook het onreine uit zijn bezinking op. Van daar de schelste openbaring van het kwaad, vlak naast het edelste krachtbetoon der waarheid.

Dr A. Kuyper, Het Modernisme een Fata Morgana op Christelijk gebied, Amsterdam, 1871, blz. 62.

was den broederen desses classis toe toenen testimonia oft hy oock myt koensent des overveluschen classis vertoogen zy, ja oft hy oock confirmeert sy, end hoe hy hem oock in syn leven gehouden hefft, gelick die achte acta des Provinciaele Synodi in Sgravenhage gehouden mede brenghet, end sulcx van hem nyet geschiet is, wordt hem nochmaels vande classe operlacht, dat hy deselvighe myt ernst achtervolge ende danighe testimonia in naeste classe thoene.

6. De wyle Reinerus Wincopio operlecht was tot het aventmael des Heeren toe Nykerck toe gericht, end nyet geschiet, sal sich Reinerus veruegen toe Nykerck wanneer het avontmael des Heeren vuytgedeeft sal worden, en tselvighe toe genieten.

7. Alsoe men befindt dat het loffelicke gebruik in alle gereformeerde kercken geusert van het opseggen der vragen des Catechismi in der kercken toe Harderwyck wordt achtergelaeten, hebben die broederen gesloeten, die voorsz. kercke toe vermaenen gelick oock sulcx op andere tijden geschiet is om sulcx wederom int gebrueck toe brengen.

8. Overmytz dat Wesselo Salingensi oftmael is operlacht toe brengen testimonia syner leere end leven, end dat van hem niet geschiet is, hy oock op alle broederlicke vermaninghen des Classis nyet achtet, oock begint vande Classe geheel oft toe blyven, ja zeer onordentlick in syn dienst leeft, hem oock boese getuichnisse in laest verleden Synodo particulaer van een godsalligen diener gegeven is syntz wegen boesen levens, soe achten samptelicke broders hem onweerdich toe syn des predigamptz, ende ersdages ant Hoff supplicando toe versuecken, dat hy van syne plaetse geheel end strax geremoveert worde.

9. Belangende Putten de wyle daer noch is een papistighe pape¹⁾, die die omliggende reformeerde kercken grote schade doet, is van de samptelicke broederen gesloeten, dat aent Hoff versocht worde, dat hy geheel syntz diensts metten eersten ontsel worde, end soe daer geen diener soo balde waer toe crygen, opdat dan dat kerspelt nyet gansselick gefinstreert en worde die predicatie Godenes woortz, dat men dan nae middelen sal wachten, dat middelertyt die kercke myt dienst mach versien worden, alsoe dat die kercke toe Garderen ok tbeste doen wyl, dat die XIII dages eenmael door haer dyener een predicatie doen laete, ende daer dan die selvighe kercke geraetsam vindt mach zy somwylen een vande naeste geseten daertoe versuecken.

10. Die saecke van Barnfelt dat Reynero Wincopio

LITERATUUR EN KUNST

Calvinistische Litteratuurbeschuwing.

II.

In dit en een volgend artikel willen we eenige gedichten bestudeeren volgens eerder genoemde gezichtspunten. Pogend het Woord van God, waarvan geen appél mogelijk is, de centrale plaats te geven, die het toekomst. Ook in dezen moet Christus' Woord rijklijk onder ons wonen.¹⁾

We kiezen daartoe twee ten vorigen jare verschenen dichtbundels: Witte Velden door Roel Houwink²⁾ en Guldenroede van E. Voorhoeve—Van Oordt³⁾, welke beide het dubbele voordeel bieden van eenvoudig te willen zijn en zich te richten tot de Christenen van dezen tijd.

De eerste verzameling opent met een vers „De Dichter spreekt”. Naar alle waarschijnlijkheid zal het loonend zijn dit inleidend en vermoedelijk programmatisch gedicht rustig in ons op te nemen.

DE DICHTER SPREEKT

Heer, geef mij een eenvoudig woord,
dat spreekt tot armen en verdrukten,
te vaak heb ik het hart bekoord
van hen die nimmer voor U bukten,

Die waanden dat wat ik hun zei
meer was dan Uw volkomen woorden;
niet ik, o God, niet ik, maar Gij,
zeg Gij hun wat hun trots nooit hoorde!

Laat mij maar met de kleinen zijn
en met hun hulpeloze vragen,
want eenmaal zal Uw zonnenschijn
ook in de dorste levens dagen:

Ik heb geen haast, o Heer. De tijd
is weggeleden uit mijn handen,
ik heb geen haast; Uw eeuwigheid
maakte nog nooit geloof ten schande.

Laat mij in deze stilte maar
en in dit armelijk vertrouwen,
als ik Uw liefde 'dus bewaar,
zult Gij wel eens m'Uw wil ontvouwen.

De meesten van hen die dit gedicht één of twee malen doorlezen, zouden, veronderstellen we, niet

- 1) Col. 3:16.
- 2) Amsterdam, U. M. Holland.
- 3) Den Haag, J. N. Voorhoeve.

een collegam by mach gestellet worden, wordt suspendeert hen totten naesten classe.

11. Alsoe Joannes Nuckio in vergangen classe toe Hattum operlacht toe predigen und nyet gevattelt is syne predicatie opgeschurt op den naesten classe, edoch sal hy predigen myt besloeten dueren.

12. Overmytz die kereke toe Harderwyck vuyt belastinghe des classis aen den Schultes van Barnfelt gescreven dat hy wolde den huyslynden toe Garderen een dach bestemmen, daer op door een diener van Harderwyck, Timannus Alberti, diener des godlicken wordtz bevestiget worde, ende dat noch nyet geschiet is durch den schultes, dat Johannes Zutterius, diener toe Nykercken, belastet is sulcx aen den geachten schultes scryfflick oft muntlick toe beforderen, op dat eerstdages die confirmatie Timanni door die van Harderwyck mach geschieden.

13. Die confirmatie Wesseli Groningensis wordt opgeschurt aen naestvolgende classe, de wyle men verhoopt dat die kereke toe Dornspyk tegens die tyt sal onder dak sijn.

14. Overmytz dat Gooswinus Dorre noch nyet geconfirmeert is int Oldebroeck, wordt Winandus Johannis van de classe belast, dat hy die confirmatie desse aencomende winter verrichte op dat deselvighe geschiet zy tegens naestvolgende classe.

15. Die dienaeren gevraecht synde van de staet uerer kercken end schoelen, hebben samptelicke geantwoerd, dat die selvighe sie in een taemelicke gestaet.

16. Die naestvolgende classis sal gehouden worden int vooriaer binnen Harderwyck und sal die selvighe kercke bequaeme tyt und dach aensien die selvig vuyt toe scryven.

17. Alsoe bevonden wordt dat op die meeste plaetsen ten platten lande ghene gemeente vergadert sint und derhalffen die dieners het aventmael des Heren selfs nyet genieten, is in classe voor gnet aengesien, dat soedanighe dieners toe minsten des jars eenmaell sich veruegen ter naeste plaetsen daer des Heren aventmaell wordt vuytgedeeft op een Sonnendach. Ende soe sie ellicke kerspellynden hadden, die bequaem waar mede te communiceren, dat sie die mede nemen, bish soe langhe, dat sie soe veele lidmaten crygen, darmede sie selfs een gemeente oprechten muogen.

18. Nae geholdene censura morum sindt die broederen in vreden end lyffde gescheiden.

JOHANNES ZUTTERIUS, praestes
JOHANNES CAESARIUS, assessor.
TIMANNUS ALBERTI, scriba.

KUNST

beschouwing.

... willen we oenige eerder genoemde rd van God, waar centrale plaats te dezen moet Christonen.¹⁾ ... vorigen jare verelden door Roel de van E. Voor e het dubbele voorvillen zijn en zieh van dezen tijd. ... met een vers "De arschijnlijkheid zal vermoedelijk proms op te nemen.

EEKT

dig woord, verdrukten, koord U bukten, ... nu zei nen woorden; maar Gij, nooit hoorde! einen zijn agen, meschijn dagen: ... r. De tijd anden, uwigheid en schande, ... ar ven. ... ar, vil ontvouwen.

gedicht één of twee iderstellen we, niet

et worden, wordt classe. ... zergangen classe toe ind nyet gevattel in den naesten classe, oeten dueren. ... arderwyck vuyt behultes van Barne en huysluyden toe daer op door een nus Alberti, diener t worde, ende dat den schultes, dat Nykercken, belas schultes scryfftelick op dat eerstdagen die van Harder-

roningensis wordt lasse, de wyle men rnspsyck tegens die

Dorrhe noch nyet, wordt Winandus dat hy die confir r verrichte op dat testvolgende classe. synde van de staet hebben samptelicke in een taemelicke

al geholden worden ik und sal die sel t dach aensien die

op die meeste plaet emeente vergadert het aventmael des n classe voor guet en toe minsten des er naeste plaetsen rdt vuytgedeeft op etlicke kerspelluy mede te commu a, bish soe langhe, ygen, darmede sie muegen. ... rum sindt die broe sheiden.

... gemakkelijk onder woorden kunnen brengen wat ze eigenlijk hebben gelezen. Wel zal hun mischieuen een meer of minder scherpe indruk bijgebleven zijn van gelaten Godsbetrouwen; van Christen-eenvoud die de kleinen zoekt. Het stilvoortschrijdend rythme en de eenvoudige bouw van het geheel en de deelen zullen op hun wijze waartoe hebben bijgedragen.

Nu zou het niet goed zijn, als we met deze of een andere oppervlakkige impressie ons tevreden stelden. Een dichter die iets te zeggen heeft verdient beter. En zeker, wanneer hij bidt.

Waarom bidt hij? Allereerst om in eenvoudigen trant te mogen spreken tot armen en verdrukten. De schijnbare doorzichtigheid van deze bede onklaart ons niet van de verplichting zoo mogelijk vast te stellen, wie met die armen zijn bedoeld. Allen die een schamel deel van 's werelds rijkdom hebben ontvangen? Deze veronderstelling achten we niet aannemelijk, o.a. om de tegenstelling met "die nimmer voor U bukten", welke de eerste strophe beheerscht en, kruisgewijze zich uitwerpend, de beide volgende in evenwicht houdt.

Uitgaande van die tegenstelling zijn we geneigd te zeggen: dan doelt de dichter zeker op hen die voor God wél bukten, de geloovigen. En we herinneren ons, dat ook de Heiland spreekt van "kleinen"⁴⁾; "armen van geest" noemt Hij hen⁵⁾; ook voorspelt Hij hun verdrukking.⁶⁾

Toch geven we ook deze gedachte prijs. De geringe waarschijnlijkheid dat Gods kinderen zonder meer armen, verdrukten, de kleinen zouden heeten wordt door het "hulpeloze vragen" en "de dorste levens" in de derde strophe, dunkt ons, afgevoeden.

Zijn het dan toch de armen in den gangbaren zin van het woord op wie de dichter Gods gunst niet dalen? Een voorstelling, vaag begeleid door die van geloovige armen? Het is mogelijk.

Maar een Schriftuurlijke gedachte hier te vinden is ons niet mogelijk. Het is niet geheel en al ondenkbaar, dat de dichter voor de hier aangebrachte onderscheidingen weinig sympathie gevoelt. En toch, poëzie, die woorden van den Heiland tot motto draagt (men lette op den titel) moet een Schriftuurlijke analyse kunnen doorstaan. Ze zal dat kunnen, voor zoover de dichter bij de Schrift leeft.

Is het alzo niet zeer duidelijk welke categorie van zijn medemenschen de dichter begeert te bereiken, daar staat tegenover een scherpe karakteristiek van hen tot wie hij zich niet richten wil. De trotschen, die hij vroeger door zijn lied heeft bekoord. (Hoe goed gekozen is dit laatste woord, tegenover het praegnante "spreekt"!)

Nu zouden we een palinodie, een dichterlijke herroeping, verwachten. De dichter-profeet zal nu tot die onbulgzamen spreken "als de woorden Gods"⁷⁾. Maar ziehier het bevreedende: in plaats daarvan neemt hij de deemoedige houding aan van een die zich niet vermeten wil Gods werk te doen. In den trant van het: "Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uwen naam geef eere..."⁸⁾ Doch de door den Geest gedreven dichter zegt: "zoo zal ik den overtreders Uwe wegen leeren".⁹⁾ Zulk een dichter heeft den negen en veertigsten Psalm gezongen.

"Laat mij maar met de kleinen zijn". De kleur of de schakeering van dit krachteloze "maar" vast te stellen is niet eenvoudig. Het moet hier, dunkt ons, den berustenden ootmoed accentueeren van een dichter wiens verlangens niet hooger gaan dan tot een zijn met de kleinen. En waarom wil hij dat? Om den broeder die nederig is te leeren roemen in zijn hoogheid?¹⁰⁾ Om "hulpeloze vragen" — van een die de zalving van den Heilige heeft! — te beantwoorden? Ach neen: "En ma al zal Uw zonneshijn ook in de dorste levens dagen".

Als over de dorste levens die zonneshijn opging, was Jesaja's oproep "tot de wet en tot de getuigenis!"¹¹⁾ overbodig geweest. Maar misschien is het ons geoorloofd aldus vrij te parafraseeren: zelfs onder de dorste levens zijn er, waarover Gods glans opgaat.

Toch wordt de zin daardoor nog niet Christelijk. Nog steeds nemen we namelijk aan, dat de gedachten van den dichter zich in deze richting bewegen. En wil men dit redden door de interpretatie "dor naar wereldschen maastaf", dan is licht nog altijd het pad des rechtvaardigen hier een schijnend licht.¹²⁾ Hier is hem het licht genaaid.¹³⁾

De vierde strophe, het blijkt reeds uit de inter-

4) Vgl. Grosheide op Matth. 18:6.
5) Matth. 5:3. In Luc. 6:20 staat de zaak iets anders: "En Hij, Zijne oogen opslaande over Zijne discipelen, zeide: Zalig zijt gij, armen".
6) Joh. 16:33.
7) 1 Petr. 4:11.
8) Psalm 115:1.
9) Psalm 51:15.
10) Jac. 1:9.
11) Jes. 8:20.
12) Spr. 4:18.
13) Psalm 97:11.
Hiertegenover kan men zich niet beroepen op 2 Petr. 1:19. Indien we met Greijdanus (K. V.) moeten denken aan licht in het bewustzijn of hart der geloovigen voor hunne verschillende omstandigheden en gevallen, veronderstelt het geen "cinnamig" feit, noch werkeloos wachten. Ziet het op den dag van 's Heeren komst, dan gaat toch de Morgenster niet op in 'dorre' harten.

punctie, mag van het voorafgaande niet worden losgemaakt. Toch is hiermede nog niet het antwoord gevonden op de onontwijkbare vraag: waarmede de dichter geen haast heeft. Met spreken tot de kleinen? Vooral gezien de laatste strophe, aarzelen we deze voor de hand liggende verklaring te aanvaarden. Veeleer schijnt het ons, dat de dichter, voortdinnend op de stemming der voorafgaande verzen, zijn oorspronkelijk motief, althans ten deele loslaat, eigen leven met dat der kleinen vereenzelvt om nu voorts geduldig te wachten op de ure van zijn dageraad.

Thans is de tijd den dichter uit de handen gegleden, blijkbaar in zijn hopen op Gods eeuwigheid. Een "polaire spanning" tusssen tijd en eeuwigheid moge zijn naar den geest van Barth, ze is niet naar den Geest van Christus, die wil dat de Zijnen, den tijd uitkoopende, zich zullen haasten tot de toekomst van den dag Gods.¹⁴⁾

Hier, in Zijn en onzen tijd, maakt God het geloof niet te schande.

De dichter stelt zich intusschen tevreden met deze zijn "stille" en "armelijk vertrouwen".

Leg mij in eenzaamheid ter ruste,
En bed mij in Uw stille, Heer;
— — — — —
Ik ben te zwak Uw woord te dragen,
Ik ben te moe Uw wil te doen;

"In de Engte" heet het gedicht, ook uit dit bundeltje, waaraan deze verzen zijn ontleend. Is de stilte in ons vers met die stille vergelijkbaar, dan mogen wij aan 't Christelijk "stil houden" van de ziel¹⁵⁾ niet denken. Dat geloof is rijk¹⁶⁾ en verstaat geen spreken over armelijk vertrouwen. Want het bezit den Christus en Zijn wil.

Bij Roel Houwink is het: ontvouwing van Gods wil als belooning voor, althans gevolg van het bewaren der liefde.

Christus zegt, vlak omgekeerd: "Indien gij mijne geboden bewaart, zoo zult gij in mijne liefde blijven."¹⁷⁾

Reeds het woordje "wel" typeert den geest dezer religiositeit. Zoo natuurlijk zulk een woord klinkt in den mond der Homerische helden, die over het bestel der goden gaarne spreken met een verzwakend "pou"¹⁸⁾, zoo weinig past het op de lippen van een, die het profetische woord gelooft "dat zeer vast is".¹⁹⁾

Een gedicht als dit staat en valt met zijn strekking. Stellig ook in het oordeel van zijn auteur. Bestudeering van rythme en taalplastiek plaats, meenen we, niet voor bijzondere verrassingen. Er staan gedichten in deze verzameling (een enkel komt nog ter sprake), die we veel sterker achten van visie en taalbeheersching. Toch heeft ook dit dichterlijk gebed genoeg eenvoudige zeggingskracht om schoon te kunnen heeten, zoo het een gebed is naar den wil van God. Mocht daarentegen onze analyse in hoofdtrekken juist zijn, dan is aan den eersten schoonheidseisch niet voldaan.

En mocht iemand in den naam der schoonheid er tegen protesteeren, dat een gedicht, een gebed nog wel, zóó critisch wordt ontleed, dan vragen we: komt het er bij poëzie minder op aan dan bij een dogmatische verhandeling of een predikatie, of er recht gesproken wordt van God? Al spreekt het ook vanzelf, dat men in den regel bij het lezen van gedichten meer intuïtief te werk zal gaan en minder aandacht schenken aan de bijzonderheden, de Calvinist weet dat door een Schriftuurlijk toelust luisteren het "genieten" van een geestesvoortbrengsel niet wordt vergald, maar veel meer gezuiverd en verdiept.

- K. D.
14) Ef. 5:16; 2 Petr. 3:11 en 12.
15) Psalm 131:2.
16) Jac. 2:5.
17) Joh. 15:10.
18) Bv. Ilias I. 178; Od. VI, 190.
19) 2 Petr. 1:19.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Zelfbeproeving.

IV.

In den weg der "Zelfbeproeving", zooals men zich die onder ons veelal voorstelt, zal men de gezochte zekerheid niet kunnen vinden

Dat is mijn eerste bezwaar bij de hierbij gevolgde methode.

Mijn tweede bezwaar is dit, dat men Gods kinderen daardoor tegenhoudt op den weg des geloofs en remt de ontplooiing van het nieuwe leven.

Ik bedoel daarmee dit.

Als men eenmaal als cisch stelt, dat men zijn geloof op zijn echtheid moet onderzoeken, om in dien weg zekerheid te krijgen omtrent het feit, dat men wel waarlijk deel aan Christus heeft, dan stel ik mij de vraag: wanneer mag men dan ophouden met zichzelf aldus te toetsen?

Onlangs hoorde ik bij een debat over deze quacs-

tie iemand beweren: er zijn er, die aan zulk zelf-onderzoek geen behoefte meer gevoelen.

Maar — is daarmee gezegd, dat zulke menschen zichzelf in dezen zin niet meer behoeven te beproeven?

Immers neen.

Juist die menschen, die voor zichzelf geen behoefte gevoelen aan zelfonderzoek, zou men, staande op het standpunt, dat ik meen te moeten bestrijden, zeer ernstig tot zulk een onderzoek moeten opwekken en zeggen: „pas op, ziet toe, dat ge u niet vergist”.

Wie meent, dat hij als Dienaar des Woords de gemeente tot deze zelfbeproeving moet aansporen, die zal dat elken Zondag weer moeten doen; en als hij elken dag preekte, zou hij het elken dag moeten doen.

Ook zou hij niet het recht hebben om bij die opwekking iemand uit te zonderen.

Daaruit vloeit voort, dat feitelijk heel het leven van een kind van God in dat zelfonderzoek zou moeten opgaan.

Ik kan mij voorstellen, dat iemand, dit lezende, geneigd is te zeggen: maar dat is onzin; natuurlijk willen wij dat niet.

Maar dan bid ik hem om toch eens ernstig er over na te denken of dat toch niet werkelijk zoo is.

Als ik (om het belang der zaak zeg ik het nog eens) als ik op voorbereidingszondag b.v. de gemeente zou moeten opwekken om zichzelf te onderzoeken of haar geloof wel echt is en of zij dus werkelijk recht heeft om Avondmaal te houden, waarom zou ik diezelfde opwekking dan niet elk oogenblik van iemands leven tot hem moeten doen uitgaan?

Want een „echt” geloof heb ik toch niet alléén noodig op Avondmaalszondag, maar evengoed elk ander oogenblik van mijn leven; al was het alléén maar hierom, dat ik elk oogenblik sterven kan.

Inderdaad, op het standpunt van hen, wier opvatting over zelfbeproeving ik meen te moeten bestrijden, moet ten slotte heel het leven in die zelfbeproeving opgaan.

En daardoor zal de ontplooiing van het leven des geloofs, het leven, waartoe ik met Christus opgewekt ben, moeten schade lijden.

Waar op die manier de vraag naar eigen behoudenis in het middelpunt gezet wordt, daar zal gebroken moeten worden de energie, waarmee Gods kind zich moet werpen op het naspeuren van Gods geboden en de verwerkelijking daarvan in zijn leven.

Het vorstelijk ingaan in Gods paleis om te staan voor den troon en daar uit des Heeren hand te ontvangen Zijn bevelen, zal plaats maken voor het als een bedelaar staan op den drempel, met de vraag in het hart: zou ik, zou ik wél mogen binnengaan?

Het lijkt mij toe, dat het gebrek aan bezieling om in heel het leven Gods geboden tot gelding te brengen, voor een niet gering deel daaruit is te verklaren, dat men niet leeft uit het geloof, maar dat geloof zelf tot middelpunt van zijn leven maakt.

Tegelijk wordt op deze wijze ons leven zoo arm.

D. v. D.

HET BOEK VAN DE WEEK

Licht en Luchter.

„Licht en Luchter”. — Uitgave van den Bond van Meisjes-Vereenigingen op Geref. Grondslag in Nederland. (124 blz.)

Het is wel een heel bijzonder werkje, hetwelk de Meisjesbond nu heeft uitgegeven. Wij doelen hiermede nu eens niet op de wijze van uitvoering door den niet genoemden drukker. Neen, wij hebben het oog op het karakter van dit boek in vergelijking met al de andere uitgaven die de Meisjesbond in den regel doet verschijnen, meestal toch leidraden e.d. te gebruiken bij den wekelijkschen arbeid op de vergaderingen der vereenigingen en bij de voorbereiding voor die vergaderingen door de leden der vereenigingen. Van dat soort uitgaven nu is dit boekje geheel en al onderscheiden. Het wil er ook van onderscheiden zijn. Het titelblad geeft daarvan uitdrukkelijk getuigenis door te zeggen dat het is samengesteld „ter gedachtenis” van de „Eere-Presidente H. S. S. Kuyper”.

Wanneer wij ons afvragen of dit doel: het levendig houden niet alleen, maar ook en daarin het eeren van de nagedachtenis van Mejuffrouw H. S. S. Kuyper, met dit boek is bereikt, dan zijn wij geneigd daarop een volmondig ja te antwoorden. Het is o.i. niet alleen een bijzonder, maar ook een wonderschoon boekje geworden.

Wij mogen wel allereerst het bestuur van den Gereformeerden Meisjesbond, op wiens verzoek dit boek werd samengesteld, dankbaar zijn voor zijn initiatief en voorts ook voor zijn besluit om de „samenstelling” (een te bescheiden woord, in dit geval!) te leggen in de handen van Mej. J. H. Kuyper. Wie zou dat beter hebben kunnen doen dan de Zuster, die zoo veel jaren lang met Mej.